Signature and Name of Invigilator

1. (Signature) ______________________

   (Name) ______________________

2. (Signature) ______________________

   (Name) ______________________

Roll No. | | | | | | | | |

(In figures as per admission card)

Roll No. ______________________

(In words)

Test Booklet No.

D – 3708

PAPER – III

GUJARATI

Time : 2½ hours] **[Maximum Marks : 200**

Number of Pages in this Booklet : **32** Number of Questions in this Booklet : **26**

Instructions for the Candidates

1. Write your roll number in the space provided on the top of this page.
2. Answers to short answer/essay type questions are to be given in the space provided below each question or after the questions in the Test Booklet itself.

   No Additional Sheets are to be used.
3. At the commencement of examination, the question booklet will be given to you. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as below :
   (i) To have access to the Test Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal and do not accept an open booklet.
   (ii) **Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to pages/questions missing or duplicate or not in serial order or any other discrepancy should be got replaced immediately by a correct booklet from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the question booklet will be replaced nor any extra time will be given.**
4. Read instructions given inside carefully.
5. One page is attached for Rough Work at the end of the booklet before the Evaluation Sheet.
6. If you write your name or put any mark on any part of the Answer Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, you will render yourself liable to disqualification.
7. You have to return the Test booklet to the invigilators at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall.
8. **Use only Blue/Black Ball point pen.**
9. **Use of any calculator or log table etc. is prohibited.**
10. **There is NO negative marking.**

परीक्षार्थियों के लिए निर्देश

1. पहले पृष्ठ के ऊपर नियत स्थान पर अपना रोल नम्बर लिखिए।
2. लघु प्रश्न तथा निबंध प्रकार के प्रश्नों के उत्तर, प्रत्येक प्रश्न के नीचे या प्रश्नों के बाद में दिये हुये रिक्त स्थान पर ही लिखिये।

   इसके लिए कोई अतिरिक्त कागज का उपयोग नहीं करना है।
3. परीक्षा प्रारम्भ होने पर, प्रश्न-पुस्तिका आपको दे दी जायेगी। पहले पाँच मिनट आपको प्रश्न-पुस्तिका खोलने तथा उसकी निम्नलिखित जाँच के लिए दिये जायेंगे जिसकी जाँच आपको अवश्य करनी है :
   (i) प्रश्न-पुस्तिका खोलने के लिए उसके कवर पेज पर लगी सील को फाड़ लें। खुली हुई या बिना स्टीकर-सील की पुस्तिका स्वीकार न करें।
   (ii) **कवर पृष्ठ पर छपे निर्देशानुसार प्रश्न-पुस्तिका के पृष्ठ तथा प्रश्नों की संख्या को अच्छी तरह चैक कर लें कि ये पूरे हैं। दोषपूर्ण पुस्तिका जिनमें पृष्ठ / प्रश्न कम हों या दुबारा आ गये हों या सीरियल में न हों अर्थात किसी भी प्रकार की त्रुटिपूर्ण पुस्तिका स्वीकार न करें तथा उसी समय उसे लौटाकर उसके स्थान पर दूसरी सही प्रश्न-पुस्तिका ले ले। इसके लिए आपको पाँच मिनट दिये जायेंगे। उसके बाद न तो आपकी प्रश्न-पुस्तिका वापस ली जायेगी और न ही आपको अतिरिक्त समय दिया जायेगा।**
4. अन्दर दिये गये निर्देशों को ध्यानपूर्वक पढ़ें।
5. उत्तर-पुस्तिका के अन्त में कच्चा काम (Rough Work) करने के लिए मूल्यांकन शीट से पहले एक पृष्ठ दिया हुआ है।
6. यदि आप उत्तर-पुस्तिका पर अपना नाम या ऐसा कोई भी निशान जिससे आपकी पहचान हो सके, किसी भी भाग पर दर्शाते या अंकित करते हैं तो परीक्षा के लिये अयोग्य घोषित कर दिये जायेंगे।
7. आपको परीक्षा समाप्त होने पर उत्तर-पुस्तिका निरीक्षक महोदय को लौटाना आवश्यक है और इसे परीक्षा समाप्ति के बाद अपने साथ परीक्षा भवन से बाहर न लेकर जायें।
8. **केवल नीले / काले बाल प्वाईंट पैन का ही इस्तेमाल करें।**
9. **किसी भी प्रकार का संगणक (कैलकुलेटर) या लाग टेबल आदि का प्रयोग वर्जित है।**
10. **गलत उत्तर के लिए अंक नहीं काटे जायेंगे।**

GUJARATI

ગુજરાતી

PAPER – III

પ્રશ્નપત્ર – III

NOTE: **This paper is of two hundred (200) marks containing four (4) sections. Candidates are required to attempt the questions contained in these sections according to the detailed instructions given therein.**

સૂચના : આ પ્રશ્નપત્ર બસો (200) ગુણનું છે અને એમાં ચાર (4) વિભાગો છે. આ વિભાગોના પ્રશ્નોના ઉત્તર વિદ્યાર્થિઓએ એમાં આપેલી સૂચનાઓ અનુસાર આપવા.

SECTION - I

વિભાગ - I

Note : This section contains five (5) questions based on the following paragraph. Each question should be answered in about thirty (30) words and each carries five (5) marks. **(5x5=25 marks)**

સૂચના : આ વિભાગમાં પૂછેલા પાંચ (5) પ્રશ્નો નીચે આપેલા પરિચ્છેદ પર આધારિત છે. દરેક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે ત્રીસ (30) શબ્દોમાં આપવો અને દરેક પ્રશ્નના ગુણ પાંચ (5) છે. **(5x5=25 ગુણ)**

કાવ્યકલાની શકિત અને તેની મર્યાદા બન્ને તેના ઉપાદાન ઉપર આધાર રાખે છે. કાવ્યનું ઉપાદાન અર્થપ્રતિપાદક શબ્દ છે એમ કહીશું. અંગ્રેજી કવિ શેલી બીજી બધી કલા કરતાં કાવ્યકલાની શકિત વિશેષ માને છે કારણ કે તેનું ઉપાદાન શબ્દ અર્થવ્યંજક છે. ચિત્રકારનો રંગ પોતે અર્થવ્યંજક નથી પણ કવિનો શબ્દ પહેલેથી જ અર્થવ્યંજક છે, પણ તે અર્થવ્યંજકતા સાથે જ એક બીજી મુશ્કેલી ઊભી થાય છે. શબ્દો માત્ર સામાન્ય ધર્મોના બોધક હોય છે. પશ્ચિમના તેમજ પૂર્વના પ્રમાણશાસ્ત્રીઓ સંમત થાય છે કે શબ્દ માત્ર 'ઉપાધિ' એટલે સામાન્ય ધર્મનો બોધ કરે છે. હવે કલામાં રસનિષ્પતિ વિશિષ્ટ પ્રત્યયમાં રહેલી છે. પ્રદીપકાર ગોવિંદ કહે છે, प्रत्यक्षमेव ज्ञानं सचमत्कारम्। પ્રત્યક્ષ જ્ઞાન જ ચમત્કાર છે, કારણ કે તે અત્યન્ત વિશિષ્ટ છે. કોઈ અનેકરંગી મૂળ ચિત્ર કરતાં માત્ર તેજછાયાનો તેનો ફોટો ઓછો રસપ્રદ લાગશે. હવે બીજી કલાઓમાં કૃતિ જે ઉપાદાન દ્વારા આપણી ઈન્દ્રિયોને ગોચર થાય છે, તે ઉપાદાન, ગોચર થતાં જ, વિશિષ્ટ સંસ્કાર પાડે છે. ઝાડનું ચિત્ર જોતાં ઝાડની વિશિષ્ટ આકૃતિ જ દૃગ્ગોચર થાય છે. સંગીત સાંભળતાં સંગીતના સૂરો જ શ્રવણગોચર થાય છે, પણ 'પ્રેમ' શબ્દ સાંભળતાં પ્રેમનું કોઈપણ સ્વરૂપ ચિત્તમાં અંકિત થતું નથી. માત્ર સામાન્ય સ્વરૂપનો જ બોધ થાય છે, જે રસોદ્બોધક નથી. આવા ઉપાદાન દ્વારા કાવ્યે વિશિષ્ટ સંસ્કારો પાડવાના છે. આ મુશ્કેલી એક શબ્દ એકલો બોલાય તે કરતાં વાકયમાં બોલાય ત્યારે કંઈક ઓછી થાય છે. 'બાળકને કૂતરા ઉપર ઘણો પ્રેમ હતો' એમાં પ્રેમ કંઈક વિશિષ્ટ સ્વરૂપ લે છે અને તે પ્રમાણે વાકયોનો સંદર્ભ થતાં અને તેમાંથી પ્રબંધ થતાં એ મુશ્કેલી ઓછી ઓછી થતી જાય છે. બીજી કોઈ કલા કરતાં કાવ્ય કદાચ અલંકારનો સૌથી વધારે આશ્રય લે છે. અલંકાર, ઘણીવાર સામાન્ય અર્થની વિશેષ પ્રતીતિ કરાવવાને જ કાવ્યમાં આવે છે. એક સામાન્ય દાખલો લઈએ : "મારું મન જાણે ડહોળાઈ ગયું" મનની ક્રિયા તરીકે ડહોળાવાનું કથન થતાં આપણે મન સાથે એ ક્રિયાનો અન્વય કરવા પ્રયત્ન કરીએ છીએ. તેમ કરતાં મનની સ્થિતિનું જે વિશેષ રૂપ પ્રતીત થાય છે તે વર્ણનમાંથી રસ આવે છે.

- રા.વિ. પાઠક

1. કાવ્યકલામાં એના ઉપાદાનનું મહત્ત્વ કેવું છે એ દર્શાવો.

2. સંગીત અને ચિત્ર કરતાં કવિતાકલા કઈ રીતે જુદી પડે છે ?

3. કાવ્ય અને અલંકારનો સંબંધ કયા પ્રકારનો છે ?

4. કાવ્ય કઈ રીતે રસાત્મક બને છે ?

5. શબ્દની અર્થવ્યંજકતા કાવ્યમાં કઈ રીતે બાધાકારક બને છે ?

SECTION - II / વિભાગ - II

Note : This section contains fifteen (15) questions each to be answered in about thirty (30) words. Each question carries five (5) marks. **(5x15=75 marks)**

સૂચના : આ વિભાગમાં પંદર (15) પ્રશ્નો છે. દરેક પ્રશ્નનો ઉત્તર ત્રીસ (30) શબ્દોમાં આપવો. દરેક પ્રશ્નના ગુણ પાંચ (5) છે. **(5x15=75 ગુણ)**

6. શંકુકના 'ચિત્રતુરગન્યાય'ને સ્પષ્ટ કરો.

7. કાવ્યના હેતુઓ સમજાવો.

8. આનંદને કાવ્યનું શ્રેષ્ઠ પ્રયોજન શા માટે ગણાવાયું છે ?

9. 'કેથાર્સિસ' ની વિભાવના સમજાવો.

10. કવિતાના ત્રીજા સૂર અંગેની એલિયટની વિચારણા સ્પષ્ટ કરો.

11. અતિવાસ્તવવાદ અંગે સમજૂતી આપો.

12. વિઘટનશીલ (ડિકન્સ્ટ્રકશન) સિદ્ધાંતને સ્ફુટ કરો.

13. બ. ક. ઠાકોરની વિચારપ્રધાન કવિતાની વિભાવના સ્પષ્ટ કરો.

14. ઘટનાના તિરોધાન અંગેના સુરેશ જોશીના વિચારો દર્શાવો.

15. હરિવલ્લભ ભાયાણીના વ્યાકરણવિચાર અંગે નોંધ લખો.

16. 'રામાયણ'માં ુનિરૂપિત દામ્પત્યભાવનાનો આલેખ આપો.

17. ‘ગોરા’ ના અંત વિશે ચર્ચા કરો.

18. ‘હયવદન’ ની મૂળ કથામાં ગિરીશ કારનાડે કરેલા ફેરફારોનું ઔચિત્ય તપાસો.

19. ‘મેટામોર્ફોસિસ’ની રૂપાંતર પ્રક્રિયાની પ્રયુક્તિ જણાવો.

20. ‘વન હન્ડ્રેડ ઈયર્સ ઓફ સોલિટયૂડ’માંના જાદૂઈ વાસ્તવનો પરિચય કરાવો.

SECTION - III

વિભાગ - III

Note : This section contains five (5) questions from each of the electives / specialisations. The candidate has to choose only one elective / specialisation and answer all the five questions from it. Each question carries twelve (12) marks and is to be answered in about two hundred (200) words.

(12x5=60 marks)

સૂચના : આ વિભાગમાં પાંચ (5) પ્રશ્નો દરેક વિકલ્પમાંથી આપવામાં આવ્યા છે. વિદ્યાર્થીઓએ **કોઈ પણ એક** વિકલ્પ પસંદ કરીને તેમાં પૂછવામાં આવેલા પાંચેપાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તરો આપવા. દરેક પ્રશ્નના ગુણ બાર (12) છે અને દરેક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે બસો (200) શબ્દોમાં આપવો.

(12x5=60 ગુણ)

વિકલ્પ - I

21. સુંદરમ્‌ના સાહિત્યિક પ્રદાનને મૂલવો.
22. મધ્યકાલીન ગુજરાતી જ્ઞાનાશ્રયી કવિતાની લાક્ષણિકતાઓ દર્શાવો.
23. તુલનાત્મક સાહિત્યમાં અનુવાદની અગત્ય સ્પષ્ટ કરો.
24. સાહિત્યિક સંશોધનની વિલક્ષણતાઓ જણાવો.
25. નવલકથામાં કથનકલાનું મહત્ત્વ સમજાવો.

અથવા

વિકલ્પ - II

21. ઉમાશંકર જોશીના સાહિત્યિક પ્રદાનને મૂલવો.
22. મધ્યકાલીન આખ્યાનનાં લક્ષણો જણાવો.
23. ભરતના રસસૂત્રની ચર્ચા કરો.
24. આધુનિક ગુજરાતી કવિતાના વિશેષો દર્શાવો.
25. 'માનવીની ભવાઈ'નાં રસસ્થાનો ચર્ચો.

અથવા

વિકલ્પ - III

21. આધુનિક કથાસર્જક તરીકે ચન્દ્રકાન્ત બક્ષીને મૂલવો.
22. 'સ્થૂલિભદ્ર ફાગુ'નું ફાગુકાવ્ય તરીકે મૂલ્યાંકન કરો.
23. તુલનાત્મક સાહિત્યમાં સાદૃશ્ય અને પ્રભાવનું મહત્ત્વ દર્શાવો.
24. ક્રોચેના અન્ત:સ્ફુરણા અંગેના મતની ચર્ચા કરો.
25. સાહિત્યિક તથ્યોની માવજત અંગેના જયંત કોઠારીના વિચારો દર્શાવો.

અથવા

વિકલ્પ - IV

21. ચુનીલાલ મડિયાના સાહિત્યિક પ્રદાનને મૂલવો.
22. દયારામની ગરબીઓનો સદૃષ્ટાન્ત પરિચય આપો.
23. લોકવિદ્યાની વિભાવના સ્પષ્ટ કરો.
24. લેસિંગની કળાવિચારણા દર્શાવો.
25. આધુનિકતા અને નગરચેતના વચ્ચેના સંબંધને સ્ફુટ કરો.

અથવા

વિકલ્પ - V

21. ગોવર્ધનરામના સાહિત્યિક પ્રદાનને મૂલવો.
22. મધ્યકાલીન સ્ત્રીકવિઓના સાહિત્યનો પરિચય કરાવો.
23. 'માનવીની ભવાઈ' અને 'મૈલા આંચલ'માં નિરૂપિત સમાજદર્શનની તુલના કરો.
24. સુરેશ જોશીની વિવેચનાનાં ગૃહીતો જણાવો.
25. આધુનિકોત્તર વાર્તાસાહિત્યમાં પ્રગટ થતી નારીસંવેદનાઓનું આલેખન કરો.

SECTION - IV
વિભાગ - IV

Note : This section consists of one essay type question of forty (40) marks to be answered in about one thousand (1000) words on any of the following topics. This question carries 40 marks.

(40x1=40 marks)

સૂચના : આ વિભાગમાં (40) ગુણવાળો એક નિબંધ પ્રકારનો પ્રશ્ન છે, નીચે આપેલા કોઈપણ એક વિશે આશરે એક હજાર (1000) શબ્દોમાં નિબંધ લખો.

(40x1=40 ગુણ)

26. (i) પાશ્ચાત્ય સાહિત્યનો ગુજરાતી સાહિત્ય પર પ્રભાવ.

(ii) આધુનિકોત્તર ગુજરાતી સાહિત્ય

(iii) સાહિત્ય અને પત્રકારત્વ

FOR OFFICE USE ONLY							
Marks Obtained							
Question Number	**Marks Obtained**	**Question Number**	**Marks Obtained**	**Question Number**	**Marks Obtained**	**Question Number**	**Marks Obtained**
1		26		51		76	
2		27		52		77	
3		28		53		78	
4		29		54		79	
5		30		55		80	
6		31		56		81	
7		32		57		82	
8		33		58		83	
9		34		59		84	
10		35		60		85	
11		36		61		86	
12		37		62		87	
13		38		63		88	
14		39		64		89	
15		40		65		90	
16		41		66		91	
17		42		67		92	
18		43		68		93	
19		44		69		94	
20		45		70		95	
21		46		71		96	
22		47		72		97	
23		48		73		98	
24		49		74		99	
25		50		75		100	

Total Marks Obtained (in words) ....

(in figures) ....

Signature & Name of the Coordinator ....

(Evaluation) Date ....